

ADASTRA

CONFLICTS

TO WATCH

— 2023 —

СПИСОК КОНФЛІКТІВ

Криза навколо Тайваню
Конфлікт у Південнокитайському морі
Корейський конфлікт
Російсько-українська війна
Нагірнокарабаський конфлікт
Греко-турецький конфлікт
Палестино-ізраїльський конфлікт
Ірано-ізраїльський конфлікт
Війна в Афганістані
Зростання рівня насильства в Центральній Америці та Мексиці
Політична та економічна криза у Венесуелі
Кібератаки на США

*Source — CFR's annual Preventive Priorities Survey

Назва конфлікту	Криза навколо Тайваню
Сторони конфлікту	КНР, Республіка Китай (Тайвань), США
Суть конфлікту	Прагнення уряду КНР отримати контроль над островом Тайвань

Деталі конфлікту

Після завершення громадянської війни в Китаї у 1949 році перемогою комуністів на чолі з Мао Цзедунном, залишки націоналістичного уряду Чан Кайші евакуювалися на острів Тайвань (Формоза). Відтоді на карті світу з'явилися одразу дві Китайські Республіки, одна – Китайська Народна Республіка на чолі з комуністами (яка займала майже всю континентальну частину Китаю), та інша – Республіка Китай з рештками «Гоміндану» на острові Тайвань.

Пекін офіційно закріпив своє право на повернення контролю над «бунтівною провінцією», що намагається реалізувати свій суверенітет протягом останніх 70 років. Проте через небажання влади Тайваню та місцевого населення, яке побудувало демократичне суспільство, приєднатися до авторитарного Китаю, процес «возз'єднання китайських земель» немає жодного розвитку. Окрім цього, геостратегічна важливість острова змушує США стримувати КНР від військового приєднання Тайваню.

Сьогодні ситуація навколо Тайваню залишається напруженою. Геополітична конфронтація між США та КНР запустила новий виток загострення у даному регіоні. У серпні 2022 року острів з офіційним візитом відвідала спікерка Палати представників США Ненсі Пелосі (вперше з 1997 року), що викликало у влади материкового Китаю вкрай негативну реакцію. Пекін погрожував військовою відповіддю на приліт американської чиновниці. Фактично почалася четверта криза у Тайванській протоці, але сторони змогли обмежитися лише дипломатичними меседжами (Пекін ще й провів військову демонстрацію), тому ситуація тимчасово стабілізувалася.

Останні заяви голови КНР Сі Цзіньпіна та результати XX з'їзду КПК говорять про готовність Китаю повернути Тайвань. Пекін активно посилює військові угруповання НВАК у Тайванській протоці та приводить модернізацію ВМС з метою підготовки до потенційного вторгнення на острів. З іншого боку, на Тайвані при владі перебуває Демократична прогресивна партія, яка відстоює рух до проголошення незалежності та перебуває на антикитайських позиціях. Чинний президент Республіки Китай Цай Інвень проводить політику, спрямовану на зміцнення оборони та кооперації зі Сполученими Штатами. Тайванська влада відкидатиме будь-які шляхи приєднання до КНР у майбутньому.

США гарантують допомогу Тайваню у захисті від потенційного китайського вторгнення, про що неодноразово заявляв президент Байден. Проте ще невідомо, чи будуть американські військові брати участь в обороні острова. Цього року варто очікувати періодичного загострення навколо Тайваню, насамперед військові провокації КНР. З огляду на неготовність НВАК до морського вторгнення та переорієнтацію китайського керівництва на інші проблеми, сценарій військового конфлікту активної фази малоімовірний, але через 5-10 років загроза виглядає високою.

Назва конфлікту	Конфлікт у Південнокитайському морі
Сторони конфлікту	КНР, В'єтнам, Філіппіни, Малайзія, Бруней, Республіка Китай (Тайвань), США
Суть конфлікту	Територіальні конфлікти між урядами КНР, В'єтнаму, Філіппін, Малайзії, Брунею, Республікою Китай (Тайванем) за Парасельські острови та острови Спратлі, а також суперечки за право на видобування корисних копалин у Південнокитайському морі

Деталі конфлікту

Південнокитайське море має стратегічне положення на перетині головних світових торгових шляхів. Третина світового судноплавного сполучення та близько 30% морської торгівлі пролягає через даний регіон. Через море відбувається транспортування природного газу та нафти у Східну Азію, що робить контроль над ним життєво важливим для деяких країн (КНР, США, Тайвань). Південнокитайське море багате на рибні ресурси (близько 12% світового вилову риби). Ці фактори змушують прибережні держави боротися за контроль над цим водним простором заради забезпечення власних торгових шляхів та території.

Найбільші територіальні претензії на острови у Південнокитайському морі має Китай у вигляді «лінії дев'яти пунктирів», що включає в себе повний контроль, як території островів, так і самого моря. Пекін окупував весь архіпелаг Спратлі та будує штучні острови, на яких розміщує військові бази. Таку саму практику розширення території у Південнокитайському морі використовують також інші прибережні країни. Саме активність КНР та мілітаризація моря змусила звернути на цю проблему увагу світової спільноти, яка підтримує свободу судноплавства і дотримання міжнародного морського права.

Протягом останніх років КНР за допомогою берегової охорони та рибачьких човнів проводить провокативні дії по обмеженню свободи судноплавства у Південнокитайському морі, яке вважає своєю територією. В'єтнам та Філіппіни інтенсифікують модернізацію ВМС. Незважаючи на рішення міжнародних судів щодо приналежності деяких островів (Філіппіни vs КНР) не на користь Пекіна, китайці не відмовляються від претензій та навіть вступають у сутички з ВМС інших держав.

Надалі не має підстав вважати, що Китай припинить повільну експансію у Південнокитайському морі, в той час як США зберігають свою військову присутність у регіоні, обмежуючи активність ВМС КНР. Сьогодні прибережні країни за посередництва АСЕАН ведуть перемовини щодо узгодження Кодексу поведінки у Південнокитайському морі. Це має зменшити напругу у регіоні. Інших кардинальних змін цього року очікувати не варто.

Назва конфлікту	Корейський конфлікт
Сторони конфлікту	КНДР, Республіка Корея, США
Суть конфлікту	Спроби Південної Кореї та Сполучених Штатів Америки досягти припинення розвитку північнокорейської ракетної програми та повного ядерного роззброєння КНДР

Деталі конфлікту

З 1945 року корейський народ розділений на дві держави – комуністичну Корейську Народну-Демократичну республіку та капіталістичну Республіку Корея. Корейська війна 1950-53 рр. остаточно закріпила ідеологічно-політичне розділення півострова, що спричинило багаторічну ворожнечу з невеликими періодами примирення. Головною проблемою у відносинах між Північчю та Півднем залишається ядерний фактор. З 1990 року Пхеньян таємно розвивав власну ядерну програму. При правлінні чинного керівника КНДР Кім Чен Ина країна зробила стрибок у створенні ядерної зброї та ракетноносіїв, що остаточно закріпило за Північною Кореєю статус ядерної держави.

Наявність в арсеналі диктаторського режиму зброї масового знищення дуже бентежить уряд Південної Кореї та її союзника США. Протягом останніх 20 років, різні президенти РК намагалися шляхом перемовин або економічного тиску змусити Північну Корею погодитися на повну денуклеаризацію. Але через позицію Пхеньяна, який вбачає у ядерній зброї гарантію збереження стабільності режиму Кімів, будь-яка південнокорейська мирна ініціатива зазнавала провалу.

За останній рік Північна Корея активізувала випробування різних типів балістичних ракет, що говорить про потенціал КНДР завдати ядерного удару по західному узбережжю США. Північнокорейські ракети часто падають біля території Японії та створюють загрозу іншим країнам у регіоні. Таким чином, Пхеньян намагається змусити піти Сеул та Вашингтон на поступки й зняти частину економічних санкцій. У відповідь уряд консерваторів на чолі з президентом РК Юн Сок Йолем інтенсифікує військово-технічну співпрацю зі США з метою посилення оборонних можливостей.

Нещодавно Північ вдалася до нових провокацій із використанням безпілотників, що вказує на продовження конфронтаційної тенденції у відносинах між КНДР та РК (США). Пхеньян не зупинятиме розвиток міжконтинентальних ракет та ядерних боєзарядів, про що нещодавно заявив Кім Чен Ин на пленумі ЦК ТПК. Очікується, Сеул розширюватиме координацію з Вашингтоном та підніматиме питання про розміщення на своїй території американської ядерної зброї стримування. Початок нової війни на Корейському півострові майже неможливий у найближчу перспективу, як і відновлення переговорного процесу.

Назва конфлікту	Російсько-українська війна
Сторони конфлікту	Україна, партнери України – переважно держави НАТО, ЄС (військова допомога, політична та фінансова підтримка), росія, держави, що надають росії різного роду підтримку, в першу чергу Білорусь та Іран
Суть конфлікту	Прагнення росії окупувати територію України або зробити підконтрольною їй державою, розширення своєї сфери впливу в Європі; Україна – захист свого суверенітету та територіальної цілісності

Деталі конфлікту

Війна росії проти України почалася з окупації рф Криму на початку 2014 року та бойових дій на території Донецької і Луганської областей України за участі російської армії і підконтрольних рф терористичних збройних угруповань. В результаті бойових дій росія окупувала частину території Донбасу і створила «маріонеткові республіки», так звані «ДНР» та «ЛНР».

До 2022 року відбувалися регулярні сутички по лінії зіткнення на Донбасі, паралельно здійснювалися безуспішні спроби щодо політичного врегулювання конфлікту, зокрема шляхом імплементації Мінських угод 2014 та 2015 років. Мирне врегулювання унеможливлювали діаметрально протилежні позиції росії та України у війні. До того ж, росія фактично не визнавала себе стороною конфлікту до 2022 року, вважаючи його «внутрішнім».

24 лютого 2022 року розпочався новий етап ескалації війни, пов'язаний з початком повномасштабного вторгнення росії. Уряд рф оголосив про проведення так званої «спеціальної військової операції», спрямованої на «демлітаризацію та денацифікацію України», «захист інтересів російської безпеки». Фактично росія почала повномасштабну загарбницьку війну. Регулярні російські війська почали стрімкий наступ вглиб території України з території росії, Білорусі та окупованого Криму. Військова, критична інфраструктура, цивільні об'єкти по всій Україні почали обстрілюватися далекобійною ракетною зброєю та авіацією рф.

Героїчними зусиллями української армії наступ російських військ було зупинено, противник був відкинутий з-під Києва та Північно-Східних областей України. В результаті контрнаступальних дій ЗСУ влітку-восени 2022 року була майже повністю звільнена Харківська область і деокуповані частини Миколаївської та Херсонської областей. Однак, росія продовжує тримати під своїм контролем значні частини Запорізької, Херсонської, Луганської, Донецької областей та Крим. Наразі бойові дії відбуваються з високою інтенсивністю по всій лінії зіткнення, а росія значно активізувала обстріли енергетичної інфраструктури України.

Ефективний опір збройних сил України, активізація військової підтримки Києву з боку союзників не дозволили росії реалізувати можливість скинути український уряд та окупувати значну частину території держави в короткі строки. Тепер кремль намагається вести війну на виснаження, з метою ослабити обороноздатність України або укласти тимчасове припинення вогню для відновлення сил та повторного наступу. Україна, навпаки, прагне якнайшвидшої деокупації своєї території і міжнародної ізоляції росії.

При цьому міжнародна підтримка України продовжує зростати з огляду на успіхи української армії. Будь-яке політичне врегулювання конфлікту або укладення перемир'я наразі неможливе через активні бойові дії. Навпаки, можна очікувати здійснення Україною нових контрнаступальних маневрів на окремих частинах фронту.

Назва конфлікту	Нагірнокарабаський конфлікт
Сторони конфлікту	Вірменія, підтримувані Вірменією сепаратисти Нагірного Карабаху, Азербайджан, росія (миротворчий контингент в зоні конфлікту)
Суть конфлікту	Боротьба за контроль над територією Нагірного Карабаху: Вірменія прагне зберегти свою присутність на території Карабаху, зокрема підтримуючи сепаратистів, Азербайджан – повністю відновити контроль над регіоном

Деталі конфлікту

Боротьба за Нагірний Карабах є складовою більш широкого вірмено-азербайджанського конфлікту, який має етнічний, політичний та релігійний виміри і розпочався ще дуже давно. Як регіон, Карабах важливий для Єревана та Баку в історичному, політичному та економічному плані, має значне ресурсне й логістичне значення. У 1923 році регіон був проголошений частиною Азербайджанської РСР на умовах автономії і на сьогодні є суверенною територією Азербайджану. Однак в останні часи територія регіону була заселена переважно вірменами, що і активізувало розвиток конфлікту.

На тлі дезінтеграційний процесів в СРСР у 1991 році утворилася так звана «Нагірнокарабаська автономна республіка» (НКАР). Активізація сепаратистського руху, підтримуваного Вірменією, дала початок Першій карабахській війні, яка тривала з 1992 по 1994 роки, в якій Азербайджан зазнав поразки та втратив контроль над територією Карабаху та землями навколо нього. До 2020 року відбувалися локальні зіткнення між вірменськими сепаратистами та азербайджанськими військами, паралельно здійснювалися спроби політичного врегулювання конфлікту через Мінську групу ОБСЄ.

Ситуація значно змінилася восени 2020 року. На території Карабаху знову розпочалися активні бойові дії між сторонами конфлікту, в цей раз військова перевага опинилася на боці Азербайджану. Протягом 44 днів Баку вдалося звільнити значну частину захоплених територій та укласти вигідне для себе перемир'я 10 листопада, яке закріпило новий статус-кво в регіоні та істотно послабило позиції вірмен. Новизною стала поява нового гравця в конфлікті – росії, яка виступила «посередником та миротворцем», зокрема за угодою розмістивши миротворчий контингент на території Нагірного Карабаху, непідконтрольній Азербайджану, для стабілізації ситуації.

Проте укладення домовленостей не призвело до стабілізації конфлікту. Вже у 2022 році влітку-восени відбулися нові зіткнення, в ході яких Азербайджан зміг відвоювати декілька стратегічних опорних пунктів у сепаратистів та відновити контроль над Лачинським коридором, через який відбувалося сполучення між Вірменією та Карабахом. Російські миротворці виявилися недієздатними у цій ситуації та не перешкоджали будь-яким військовим діям сторін. Це, насамперед пов'язане із втягненням росії у війну в Україні.

Наразі здійснюються повторні спроби щодо політичного врегулювання протистояння, зокрема за посередництва ЄС та окремих держав Європи, таких як Франція, відбувається пошук компромісу щодо мирної угоди. Однак, жодна зі сторін конфлікту не готова йти на значні поступки та не сприймає існуючий статус-кво, як остаточний. Вірогідно, зіткнення продовжуватимуться надалі, враховуючи прагнення Баку повністю відновити контроль над Карабахом військовим способом. Залучення росії до посередництва у конфлікті може бути ще більш обмеженим через поразки під час вторгнення в Україну.

Назва конфлікту	Греко-турецький конфлікт
Сторони конфлікту	Політичний істеблшмент Грецької та Турецької Республік
Суть конфлікту	Вирішення непорозумінь, пов'язаних з делімітацією кордонів та виняткових економічних зон, взаємна потреба у наявності образу "зовнішнього ворога"

Деталі конфлікту

Греко-турецька історія рясніє конфліктами, непорозуміннями, періодами мирного співіснування у дусі взаємодопомоги та відвертої міжнаціональної ворожнечі.

Чинний етап двосторонніх відносин між офіційними Афінами та Анкарою можна охарактеризувати як прохолодний відразу з декількох причин. Це і досі невирішене питання Кіпру, і проблеми, пов'язані з біженцями, і розбіжності у питаннях енергетики. Втім конкретно на даний момент найбільш вибухонебезпечним є диспут щодо делімітації морських, повітряних кордонів та меж економічних зон обох країн у Егейському та Середземному морях. Турецький історичний ревізіонізм доби Ердогана, мілітаризація Грецією егейських островів у лічених кілометрах від Анатолійського півострова та взаємні провокації сприяють тому, що двосторонні відносини впродовж останніх 3-4 років фактично перманентно перебувають на стадії тліючого конфлікту.

Починаючи з 2019 року і до сьогодні дипломатичні та військові кризи, пов'язані з вищезазначеними питаннями, виникають порівняно регулярно: тут можна згадати і самовільні спроби провести морську делімітацію в парах Греція-Єгипет та Туреччина-Лівія, і розвідувальну місію судна Oruç Reis, і численні інциденти за участі військової авіації обох країн.

Риторика вищого керівництва обох країн також виглядає доволі войовничо - до прикладу лише нещодавно Ердоган погрожував ймовірним військовим втручанням ЗС Туреччини у випадку збереження Грецією курсу на мілітаризацію островів Егейського моря.

Утім варто все ж розуміти, що навіть попри численні провокації, жодна з країн не ставитиме військовий шлях вирішення питання на свою користь як пріоритетний. Тут відіграватиме свою роль і членство обох держав у НАТО, і тверезе розуміння наслідків початку ведення бойових дій.

Водночас це не зводить нанівець ймовірність інтенсифікації провокаційних дій та виникнення нових кризових ситуацій. Навіть навпаки - такий розвиток подій є доволі вірогідним. Економіки обох країн наразі перебувають далеко не у найкращому стані, позиції правлячих еліт хиткі, а 2023 рік несе у собі президентські вибори у Туреччині (влітку) та парламентські у Греції (навесні). Зважаючи на дієвість популізму в середовищі спільнот обох країн, можна припустити, що певні загострення у першій половині 2023 року таки виникатимуть. Втім все ж їх головною метою буде консолідація населення напередодні волевиявлень та спроби відволікти електорат від економічних проблем за рахунок зростання патріотичних почуттів.

Назва конфлікту	Палестино-ізраїльський конфлікт
Сторони конфлікту	Ізраїль, Держава Палестина, непідконтрольні офіційній палестинській адміністрації угруповання: «ХАМАС», «Хезболла», «Ісламський джихад» та ін.
Суть конфлікту	Загострення арабо-ізраїльської ворожнечі через дії нового ультраправого уряду в Ізраїлі

Деталі конфлікту

Після виборів до Кнесету 1 листопада 2022 року до влади в Ізраїлі прийшла найправіша за весь час існування країни коаліція партій. Ключові посади, що стосуються Палестинських територій зайняли політики, які не приховують свого шовіністичного ставлення до арабів та мусульман.

Ітамар Бен-Гвір – колишній член сіоністського терористичного угруповання «Ках», який у 2007 був визнаний винним у підбурюванні до расизму, отримав пост міністра національної безпеки у підпорядкування якого входить контроль над поліцією «МАГАВ», що забезпечує контроль над блокпостами, Єрусалимом та Західним берегом. Бецалель Смотрич, який заявляв у Кнесеті, що «Бен-Гуріон помилився, не викинувши усіх арабів із країни у 1948 р. », став де-факто другим міністром оборони та отримав право призначити главу COGAT – підрозділу міністерства оборони, що виконує адміністративні функції на Західному березі. Ар'є Дері, відомий не тільки своїм расизмом, а ще й трьома обвинувальними вироками у справах про корупцію, очолив міністерство внутрішніх справ – структуру, в чю компетенцію входить ухвалювати рішення, хто може отримати громадянство, а хто ні.

Такий різкий поворот ізраїльської політики вправо з одного боку загрожує посиленням репресивних дій проти арабської спільноти, а з іншого – збільшенням екстремістських акцій як з боку пересічних арабських жителів, так і мілітарних угруповань. Праворадикальні партії із нової коаліції мають у своїх програмних документах пункти про заперечення можливості існування Палестинської держави та анексію усього або хоча б більшої частини Західного берега. Враховуючи те, що наприкінці своєї минулої каденції Беньямін Нетаньягу рухав політику у бік анексії палестинських територій на яких розташовані ізраїльські поселення, визнанні міжнародним правом окупаційними, то найближчим часом слід очікувати активізації здійснення цієї програми.

Очевидно, що з боку офіційних представників Палестини, екстремістських організацій, що перебувають на її території та арабських країн лунають занепокоєння та погрози. Так, коли на початку січня новопризначений міністр національної безпеки Ітамар Бен-Гвір здійснив візит на Храмову гору, «ХАМАС» погрожував новою ескаляцією, а ОАЕ [скасували запланований візит](#) Нетаньягу до країни, який повинен був стати першим закордонним візитом прем'єра після обрання. У 2000 році Друга палестинська інтифада (також відома як Інтифада Аль-Акси) розпочалася саме після такого сходження тодішнього прем'єр-міністра Арієля Шарона на Храмову гору.

Найближчим часом світ вірогідно побачить активізацію ізраїльської політики для встановлення контролю над Західним берегом: збільшення кількості поселень, виселення палестинців із їхніх домівок та кроки з анексії територій. Це своєю чергою призведе до зворотних насильницьких дій з боку палестинців, а також дипломатичного тиску з боку США (які загалом негативно ставляться до подібної радикальної політики з боку Ізраїлю) та арабських країн.

Хоча за наявною інформацією ультраправі партії погодилися не заважати нормалізації відносин з арабськими державами (у тому числі [потенційній нормалізації із Саудівською Аравією](#)), палестинське питання залишається дуже чутливим для арабів по всьому світу, тож агресивна політика Ізраїлю може спричинити похолодання відносин між Ізраїлем і його арабськими партнерами та дати тріщину їхньому партнерству у протистоянні зі спільним ворогом – Іраном.

Назва конфлікту	Ірано-ізраїльський конфлікт
Сторони конфлікту	Іран та його проксі: «Хезболла», «ХАМАС» тощо, Ізраїль, США, Аравійські монархії
Суть конфлікту	Посилення ірано-ізраїльського протистояння через реалізацію іранської ядерної програми

Деталі конфлікту

Ірано-ізраїльське протистояння триває з часів Ісламської революції 1979 року. Ісламські фундаменталісти, які прийшли до влади в Ірані, проголосили Ізраїль своїм ворогом, як державу, що систематично порушує права мусульман, а також є стратегічним партнером США (іранські політики для підкреслення близьких відносин між США та Ізраїлем називають ці країни «великим та малим сатанами»).

Задля ведення бойових дій Іран використовує посередницькі організації (найбільшими з яких є «ХАМАС», «Хезболла» та «Палестинський ісламський джихад»), що розміщуються на території Палестини, Сирії та Лівану. За деякими даними, Ізраїль також використовує подібну тактику, надаючи допомогу терористичним організаціям на території Ірану ([наприклад «Організації моджахедів іранського народу»](#)).

Наразі криза розгортається навколо іранської ядерної програми. Після виходу США із ядерної угоди у 2018 році (з мотивацією, що насправді Іран не виконує її умови) Іран офіційно розпочав новий етап у збагаченні урану. Наприкінці 2022 року іранські високопосадовці заявили, що утричі перевищили історичний максимум, [збагачуючи уран вже до 60%](#). Притому для виробництва ядерної зброї потрібен уран, збагачений до 90%.

Зростання вірогідності досягнення Іраном необхідних потужностей для виробництва ядерної зброї разом із [потенційною співпрацею між Іраном та РФ у ядерній сфері](#) на тлі їхнього співробітництва у контексті російського вторгнення в Україну можуть вимусити Ізраїль активувати доктрину Бегіна. Вона зазначає, що Держава Ізраїль не повинна дати її ворогам у регіоні мати потенціал для розробки власної ядерної зброї. За свою історію Ізраїль застосовував цю доктрину двічі: операція «Опера» 1981 року, коли Ізраїльські ВПС знищили ядерний реактор в Іраку та операція «Поza межами», коли те саме відбулося у Сирії.

28 грудня 2021 року, у свій передостанній день на посаді, ізраїльський міністр оборони Бені Ганц на випускному військових пілотів заявив: «Можливо через 2-3 роки вам доведеться перетнути небо на сході, щоб взяти участь в атаці на ядерні об'єкти Ірану, до якої ми готуємося». Тим самим він недвозначно підтвердив готовність Ізраїлю застосувати доктрину Бегіна проти Ірану.

Застосування Ізраїлем бомбардування ядерних об'єктів на території Ірану гарантовано викличе дії у відповідь. Іранський режим потребує образу зовнішнього ворога, як об'єднавчу силу держави, яка відверне суспільну увагу від невдоволення власним урядом, а ізраїльська атака стане ідеальним прикладом для використання у пропагандистських цілях. Іран може вдатися до атак проти Ізраїлю, своїх арабських сусідів та баз США у регіоні, поєднуючи прямі удари ракет, авіації та БПЛА з атаками з боку своїх проксі-угруповань.

Зважаючи на те, що жодна сторона не зацікавлена у початку повномасштабної війни та не має абсолютної переваги, потенційна ескалація не зайде далі взаємних ракетно-бомбових ударів та напруження з боку проіранських збройних угруповань.

Назва конфлікту	Війна в Афганістані
Сторони конфлікту	Ісламський Емірат Афганістан, «Ісламська держава», «Фронт національного спротиву Афганістану», «Техрік-е Талібан Пакистан» (пакистанський «Талібан»), Пакистан та інші сусіди Афганістану
Суть конфлікту	Прагнення талібського уряду консолідувати владу у своїх руках та реалізувати ідеологічні плани на тлі гуманітарної кризи та абсолютної розрухи у країні

Деталі конфлікту

Після приходу «Талібану» до влади в Афганістані у серпні 2020 року новому уряду доводиться існувати в умовах громадянської війни, що продовжується, нереалізованих геополітичних амбіцій та гуманітарної кризи.

З 2021 року в і до того бідному Афганістані ситуація почала стрімко погіршуватися. [За даними ООН](#) кількість населення, що потребує гуманітарної допомоги збільшилося на 10 мільйонів і зараз складає 28 мільйонів людей (близько 75% населення). Ситуацію погіршують дії режиму, спрямовані на реалізацію його націоналістичної та фундаменталістської ідеології. Обмеження? введені проти жінок, такі як заборона здобувати вищу освіту та працювати на більшості робіт, а також утискання прав національних меншин (адже таліби є пуштунськими націоналістами) негативно б'ють по економіці країни та її людському потенціалу, що лише поглиблює кризу.

На фоні провальної соціальної політики та залежності від міжнародної допомоги «Талібану» доводиться вести бойові дії проти своїх супротивників у боротьбі за владу в країні, в першу чергу це «Ісламська держава» та «Фронт національного спротиву Афганістану» (здебільшого таджицьке угруповання, що складається з командирів, які у минулому вели боротьбу проти «Талібану»). Подальше погіршення гуманітарного стану у країні призведе до підвищення незадоволення станом речей, росту популярності опозиційних угруповань та активізації конфлікту.

З іншого боку «Талібан» становить загрозу для своїх сусідів, адже надає на своїй території прихисток для терористичних угруповань, що воюють проти сусідніх держав. Насамперед це стосується Пакистану і діяльності на території його північно-західних регіонів організації «Техрік-е Талібан», що не є частиною афганського «Талібану», однак має з ним тісні зв'язки та схожу ідеологію.

[Зростання кількості терактів](#) у Пакистані з 2021 року та [відмова талібів визнати лінію Дюрана](#) (загальновизнаний кордон між Афганістаном та Пакистаном, що за думкою талібів є несправедливим бар'єром, що роз'єднує їхній пуштунський народ) становлять загрозу для національної безпеки Пакистану. Тепер країна, яка раніше [допомогла талібам](#) захопити владу, [сама завдає удари по цілях на території Афганістану](#).

Посилення антиталібських настроїв серед населення разом з активізацією різноманітних терористичних угруповань можуть стати початком для нової повномасштабної громадянської війни та військових операцій сусідніх до Афганістану держав із метою не допустити терористів до своїх кордонів.

Назва конфлікту Зростання рівня насильства в Центральній Америці та Мексиці

Сторони конфлікту **Державні актори:** Мексика, США + держави центральноамериканського північного трикутника: Гватемала, Гондурас, Ель Сальвадор

Недержавні актори: мексиканські та колумбійські наркокартелі, центральноамериканські злочинні угруповання

Суть конфлікту У країнах Центральної Америки збільшується рівень злочинності та насильства, що призводить до поглиблення соціальної, економічної та політичної кризи в регіоні, а також до неконтрольованої та масової міграції населення до Сполучених Штатів через Мексику.

Деталі конфлікту

Країни центральноамериканського північного трикутника - Гватемала, Ель Сальвадор та Гондурас - тривалий час є лідерами серед держав Латинської Америки за рівнем злочинності та насильства у відсотковому відношенні до загальної кількості населення. Ця ситуація викликана інституційною слабкістю згаданих країн, діяльністю мексиканських та колумбійських наркокартелів на їхній території, а також хронічними проблемами, характерними для регіону - бідністю, низьким рівнем освіти, безробіттям серед молоді.

Згадані фактори зумовлюють те, що три відносно невеликі країни (загальною площею 242 тис. км² та населенням майже 32 млн. осіб) перетворюються на епіцентр злочинності в практично всій Латинській Америці. Як наслідок, значна кількість мешканців Гватемали, Ель Сальвадору та Гондурасу мігрує з власних країн спочатку до Мексики, а потім до США.

У свою чергу ці міграції супроводжуються численними жертвами внаслідок складних умов перетину кордону (як у легальний, так і нелегальний спосіб). Люди помирають при спробах самотужки перебратися через річки, ліси та гірські масиви, від перебування тижнями без їжі та води в імпровізованих таборах біженців на кордоні з Мексикою чи зі Сполученими Штатами. До цього додається активізація кримінальних угруповань, що займаються викраденням людей, трафіком зброї та наркотичних речовин.

Уряди країн Центральної Америки, Мексики та США докладають значних зусиль, для того, щоб зробити ці процеси більш контрольованими та впорядкованими. Тим не менш варто зазначити, що ці зусилля радше є "гасінням пожежі", ніж превентивною роботою, оскільки вище перераховані явища є симптомами регіональних проблем, а не їхніми причинами. При цьому ситуація перебуває у своєрідному замкненому колі, тому що посилення боротьби з наркотрафіком у Мексиці викликає збільшення рівня насильства у Центральній Америці, що, відповідно, призводить до зростання міграційних потоків. У свою чергу це переключає увагу урядів на питання міграції, а наркотрафік йде на "задній фон", внаслідок ситуація з криміналітетом знову погіршується.

Наразі нема підстав розраховувати на те, що найближчими роками ситуація зміниться фундаментальним чином, оскільки вона викликана низкою факторів, що потребують системної та тривалої роботи та кооперації на регіональному рівні із залученням всіх згаданих країн.

Назва конфлікту	Політична та економічна криза у Венесуелі
Сторони конфлікту	Уряд Ніколаса Мадуро та опозиція
Суть конфлікту	Авторитарний режим Мадуро та затяжна економічна криза у країні призвели до міграційної кризи у регіоні

Деталі конфлікту

Ще з 2010-х років Венесуела переживає серйозну економічну та політичну кризи. Їхньою причиною є корупція, знищення демократичних інституцій, недбальство щодо економічного розвитку країни та узурпація політичної влади в руках президента.

Політична криза є наслідком посилення авторитаризму в країні. Почалося все ще під час президентства соціаліста Уго Чавеса (1999-2013). Високі ціни на нафту неабияк поповнили казну країни та дали Чавесу змогу фінансувати соціальні програми та заручитися підтримкою народу. У той же час його Об'єднана соціалістична партія Венесуели посилила контроль над судовою владою та електоральними органами країни. Підірвання демократичної системи відкрило двері для порушення прав людини, політичних переслідувань та репресій.

З іншого боку, відсутність реформ призвела до економічної кризи. Економіка Венесуели залежить від нафти та нафтопродуктів, які становлять близько 70% експорту країни. З 2010 року ціни на сировину почали падати, тож високі витрати та недалекоглядна макроекономічна політика Чавеса призвели до дефіциту продуктів харчування, медикаментів, закриття виробництва та бізнесів, підвищення показників бідності, і т.д. Прихід до влади протеже Чавеса Ніколаса Мадуро (2013 -) тільки погіршив економічну ситуацію. За [даними](#) 2019 року, 94% венесуельців живуть у бідності.

У 2014 та 2017 роках країною прокотились масові протести проти влади Мадуро та його партії. Не дивлячись на це, на президентських виборах 2018 року, які [багато країн](#) визнали недійсними, Мадуро було переобрано. Тим часом, опозиція згуртувалася навколо Хуана Гуайдо, спікера Національної асамблеї. Гуайдо проголосили «тимчасовим президентом», що визнало близько 50 країн. Все-таки, армія не підтримала опозицію і не пішла проти Мадуро, тож він зумів зберегти владу. У грудні 2022 року «тимчасовий уряд» Гуайдо було [розпущено](#), опозиція перестала підтримувати лідера. Тим не менш, вони сподіваються, що президентські вибори 2024 року стануть шансом для зміни курсу країни. Це залишається маловірогідним, оскільки державні інституції знаходяться під контролем Мадуро.

Таким чином, гіперінфляція, голод, високий рівень злочинності, корупція та політичні переслідування штовхають жителів Венесуели на масову еміграцію. Більш ніж 6 мільйонів громадян емігрували у сусідні країни. [80% венесуельців](#) зараз проживають за кордоном, у Перу, Еквадорі, Бразилії, деякі мандрують аж до Мексики та США. Для Венесуели 2023 рік буде роком підготовки до президентських виборів. Їхні результати залежатимуть від того, наскільки лідери опозиції зможуть об'єднатися та використати міжнародну підтримку, щоб виграти вибори та змінити політичний курс країни.

Назва конфлікту	Кібератаки на США
Сторони конфлікту	США, Китай, росія, Іран, КНДР, низка терористичних організацій
Суть конфлікту	Ймовірна атака терористичної організації або ворожої держави на критичну інфраструктуру США з метою заподіяння значної економічної, за можливості мілітарної, шкоди.

Деталі конфлікту

Станом на зараз можна говорити більше про потенційні загрози, адже наразі невідомо про доведені кібератаки, які б призвели до значної економічної шкоди в масштабах США або стали б серйозною тривалою загрозою для нацбезпеки. Водночас на рівні окремих фірм та навіть секторів економіки кібератаки завдають суттєво шкоди. За останні кілька років у секторі охорони здоров'я [спостерігається](#) зростання кількості кібератак, особливо атак програм-вимагачів, націлених на лікарні з метою отримання доступу до конфіденційної інформації, як-от даних пацієнтів або медичних досліджень і технологій. Кібератаки пограбували компанії в фінансовому та енергетичному секторах на сотні мільйонів доларів. Кібератака навіть [змусила](#) закрити на кілька днів трубопровід Colonial Pipeline у 2021 році, що спричинило дефіцит газу в кількох штатах.

Це показує значні проблеми у кібербезпеці США на різних рівнях, якими можуть скористатися ворожі до США держави чи терористичні організації, вчиняючи масові одночасні атаки на системи приватних та державних структур, що потенційно могло б призвести до паралізації значної частини економіки на тривалий період та завдати шкоди державним інституціям.

Ці побоювання підтверджують аналітики Cyber Security Hub, які [вважають](#), що у 2023 році компаніям слід очікувати збільшення кількості кібератак з боку національних держав, оскільки ці типи атак стають більш поширеними та складнішими. Аналітики CFR [оцінюють](#) ймовірність масштабної кібератаки на США у 2023 році як «помірну», однак загрозу від неї як «високу». Для прикладу такі самі рівні надані загрози застосування росією проти України зброї масового ураження або розповсюдження війни рф проти України на одну з сусідніх держав НАТО.

Тому кібербезпека стає одним з головних завдань США у 2023 році. Законодавці [активізують](#) свої зусилля з протидії зростаючим загрозам, включаючи іноземне шпигунське програмне забезпечення, а Білий дім у 2022 році [запустив](#) програму грантів на державну та місцеву кібербезпеку на суму 1 мільярд доларів. Також американські фахівці з кібербезпеки [перевірили](#) свої сили на захисті України від атак рф. 74 експерти Агентства національної безпеки США, які у співпраці з приватним сектором допомагали налаштувати Україні захист від російських хакерів, були високо оцінені директором АНБ США.

Практичний успіх американських фахівців з кібербезпеки разом з додатковими зусиллями законодавчої і виконавчої влади та коштами, виділеними на цей сектор, дозволяють зі стриманим оптимізмом оцінювати спроможність США на відбиття масових кібератак, втім у цій сфері значна частина інформації буде десятиліттями залишатися під грифом «щільком таємно», тому якщо не буде видимих провалів з боку Вашингтона, то ми можемо не багато дізнатися про розвиток ситуації у цьому потенційному конфлікті в поточному році.

ADASTRA

CONFLICTS
TO WATCH
— 2023 —